

МОВНО-ЕТНІЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ США: ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ

МАРГАРИТА ЧАБАННА

*кандидат політичних наук, доцент кафедри політології
Національного університету "Києво-Могилянська Академія"*

Сполучені Штати Америки як країна із багатонаціональним складом населення, регулярно стикається із потребою створення та покращення умов для інтеграції різних етнічних груп у суспільство, що пов'язано із етнічною різноманітністю та має соціально-економічний та політичний виміри. Найчисельнішими етнічними групами у США є німці, ірландці, африканці, англійці, латиноамериканці (національна приналежність респондента при проведенні перепису населення у США визначається на підставі його або її самоідентифікації).

Водночас із етнічною належністю тісно пов'язана мовна ідентичність мешканців країни. Близько 80% населення спілкується англійською мовою, понад 12% іспанською, близько 1% китайською, приблизно 0,7% французькою, 0,5% тагальською, 4,5% в'єтнамською, близько 4% німецькою і трохи менше корейською, 0,3% російською та близько 3% італійською мовою. При цьому близько 96% населення США володіє англійською мовою. За даними перепису населення 2010 року, інформація про мовну ситуацію, є наступною. Із тих, для кого англійська не є рідною мовою, 62,0% становлять носії іспанської або креольської мов, 17,8% носії інших індоєвропейських мов, 15,4% носії азійських мов та мов Тихоокеанського регіону, 4,6% носії інших мов¹.

У США на законодавчому рівні єдина офіційна державна мова не закріплена, і хоч у законодавчому процесі, органах виконавчої та судової влади, офіційних установах, а також при укладанні угод, переважно використовується англійська, у документації широко використовуються інші мови, кількість носіїв яких у країні зростає. Чисельність англосмовного населення із 1980 року, коли вона становила близько 90%, зменшилась до 80%, натомість найшвидше зростає чисельність іспаномовного населення². В цілому, до категорії іспаномовних або латиноамериканців, яких Бюро перепису населення визначає як осіб кубинської, мексиканської, пуерториканської, південно- або центральноамериканської, або іншої іспаномовної культури або походження, незалежно від раси, належить близько 16%

¹ Обчислення здійснено за даними: [1].

² На сайті демократичної партії США вказано, що у 2010 році 36 % нових іммігрантів приїхали із Азії, у порівнянні із 31 %, які приїхали із країн Латинської Америки [2], що, імовірно, може свідчити про врахування кількості нелегальних мігрантів.

населення США. Також зростає кількість мешканців США, які вказують своєю рідною мовою російську, із 1980 року вона збільшилася у 4 рази.

У XIX-XX ст.ст. були спроби, спричинені імміграцією до США та багатомовністю мігрантів, законодавчо заборонити використовувати інші окрім англійської, мови у сфері освіти, церковних службах, телефонних розмовах, розмовах у публічних місцях. Проте у 1923 році відповідне законодавство було визнано неконституційним. Загалом в історії країни було декілька спроб законодавчого закріплення англійській мови як державної шляхом внесення поправок до Імміграційного Акту 1965 року. Проте, незважаючи на підтримку деяких штатів, жоден із відповідних законопроектів не прийнято на федеральному рівні. Історично як причину незапровадження офіційної мови називають відсутність конкуренції англійській зі сторони інших мов, оскільки для більшості громадян англійська мова є рідною, і вважається, що переважна частина іммігрантів починає її вчити одразу після прибуття у країну [3]

Ситуація із використанням мов варіюється залежно від територій, деякі штати, за зразком федерального законодавства, не запроваджують офіційну мову, деякі надають статус офіційної лише англійській мові, а деякі, підтримуючи двомовність, надають статусу офіційних англійській та іншим мовам. Зокрема статус офіційної англійська мова отримала у 35 штатах. На Алясці, до того ж, офіційними є місцеві мови, на Гавайях гавайська мова. Де-факто двомовними зокрема є Луїзіана, де окрім англійської для ведення документації та надання послуг державною владою використовується французька мова, яка проте не отримала статусу офіційної, і Нью-Мехіко, де поряд із англійською використовується іспанська. У Каліфорнії, наприклад, попри законодавче закріплення єдиної офіційної мови, документація ведеться владними структур як мінімум англійською, проте не виключно цією мовою.

Отже, така ситуація спричинена мультиетнічним складом населення та великою чисельністю представників інших мовних груп, які не володіють англійською мовою, і які таким чином, забезпечуються послугами служб перекладу, навчання, допомогою у доступі до адміністративних послуг. Із цією метою федеральний уряд використовує отримані в результаті перепису дані про використання мов та рівень володіння англійською мовою, та відповідно до Акту про виборчі права, визначає території, де потрібними є служби допомоги із перекладом; а також використання освітніх фондів для шкіл, де навчаються учні із нижчим рівнем володіння англійською. У 2000 році Б. Клінтон зобов'язав федеральні агенції визначати потреби мешканців із обмеженим володінням англійською за удосконалити систему доступу до послуг "мовної допомоги" [1, с. 1].

На сучасному етапі більшість неангломовних мешканців оцінює рівень володіння англійською "дуже добре" (58%) та "добре" (19%). Водночас

15% респондентів, при проведенні перепису населення, обрали відповідь на питання про рівень володіння англійською “не дуже добре”, 7% неангломовних мешканців не володіють англійською взагалі. Для порівняння, у 2000 році 55% неангломовних мешканців дали відповідь, що володіють англійською “дуже добре”, 22% “добре”, 16% “не дуже добре”, 7% не володіли мовою [4, с. 2-3].

Конкретизуючи, за даними перепису можемо помітити, що серед носіїв інших мов, найкраще володіння англійською у носіїв індоевропейських мов, таких як скандинавські мови, італійська, французька, де відсоток тих, хто дуже добре володіє англійською, перевищує 90% для скандинавів, 70% для італійців, близько 80% для французів. Носії інших американських мов також мають високий рівень володіння англійською (85,4%), на противагу тим, для кого рідною арабська мова, та серед яких найбільший відсоток у цій групі осіб, які взагалі не володіють англійською (3,1%). Серед інших мовних груп, дані по кількості тих, хто не розмовляє англійською показують найвищий відсоток у в'єтнамців, вірмен та росіян (9,7%, 7,6%, 5,3% відповідно[1]). Отже, можемо помітити певну залежність між етнічним походженням мешканців США та їх рівнем володіння англійською.

Водночас варто звернути увагу на те, що такі чинники, як: етнічна належність, походження і тривалість перебування іммігрантів у країні, із якими пов'язано рівень володіння англійською [5; 6; 7; 8], а також їх асиміляція на ринку праці [5; 9; 10; 11], суттєво впливають на працевлаштування, статус та доходи населення. Результати дослідження [5], проведеного за даними перепису населення США 2000 року, такі. 1) Рівень володіння англійською мовою прямо впливає на рівень доходів, працевлаштування та соціальний статус. 2) Спостерігається залежність працевлаштування та рівня доходів від соціально-демографічних особливостей респондентів, таких як стать, освіта, посада, вік, раса, тривалість проживання у США, тощо. 3) У різних мовних групах взаємозв'язок між рівнем володіння англійською мовою та досліджуваними аспектами, варіюється не суттєво.

Варто сказати, що політичні амбіції владних суб'єктів, а саме: прагнення заручитися підтримкою іммігрантів як численних виборців, відіграють певну роль у декларуванні намірів прийняття сприятливих по відношенню до іммігрантів, нелегальних мігрантів, рішень, у тому числі тих, які стосуються мешканців, що не володіють англійською мовою. У ширшому контексті, відбувається орієнтація на наявний електорат та, що суттєво, на його збільшення (шляхом легалізації нелегальних мігрантів у країні, як було проголошено президентом Б. Обамою у листопаді 2014 року). В цілому, приділення уваги мігрантам є важелем впливу на формування електоральних вподобань. На веб-сайті Демократичної партії США, із метою охопити найширше коло виборців, представлено розділи із інформацією, яка стосується не лише соціально-демографічних груп (таких як

ветерани, студенти), а і етнічних спільнот, зокрема, афроамериканців, представників американської єврейської спільноти, вихідців із країн Азії та Тихоокеанського регіону, латиноамериканців, корінних американців, американських індіанців, мешканців Аляски [12]. Про підтримку іммігрантами демократів, свідчать зокрема результати президентських виборів.

Опитування мешканців США, які проведено у 2012 році, свідчать про те, що прихильники демократів належать до різних рас, тоді як прихильниками республіканців є переважно білі мешканці. Водночас серед республіканців 89% білих нелатиноамериканців³, 2% темношкірих нелатиноамериканців, 6% латиноамериканців, 1% прихильників, які мають азійське походження. Серед демократів 60% білих неіспаномовних, 22% темношкірих неіспаномовних, 13% латиноамериканців, 2% вихідців із країн Азії. Всередині етнічних груп ситуація така: 35% білих нелатиноамериканців ототожнювали себе із республіканцями, 26% із демократами, лише 5% темношкірих нелатиноамериканців вказали належність до республіканців, проте 64% темношкірих нелатиноамериканців, що є найбільшим показником по всіх групах, вказали належність до демократів. 13% латиноамериканців ототожнюють себе із республіканцями та 32% із демократами, 17% тих, хто вказав своє азійське походження, показали прихильність до республіканців та 36% до демократів. Можемо помітити, що у розглядуваних етнічних групах, у 2012 році ситуація із належністю до прихильників республіканців, порівняно із 2008 роком, не змінилася. Натомість кількість прихильників демократів серед білого неіспаномовного населення зменшилася на 3% а представництво темношкірого неіспаномовного населення, як і вихідців із країн Азії, зменшилося на 2% [13]⁴.

На президентських виборах 2012 року підтримка кандидата від демократів мешканцями латиноамериканського, афроамериканського та азійського походження суттєво перевищувала рівень підтримки кандидата від республіканців. Показники підтримки Б. Обама та М. Ромні становили відповідно 93% та 6% серед афроамериканців, 71%⁵ та 27% серед латиноамериканців, 73% та 26% серед мешканців азійського походження [15]⁶.

У попередньому періоді ситуація на президентських виборах була дещо відмінною. У 2008 році Б. Обаму як кандидата від Демократичної партії підтримали 95% афроамериканців, 67% латиноамериканців, 62% респондентів азійського походження, а також є дані про те, що його підтримали 69% американських індіанців та мешканців Аляски [18].

³ Поняття “білі нелатиноамериканці”, або “білі неіспаномовні”, та “темношкірі нелатиноамериканці” використано у [13].

⁴ Не наводимо кількісні дані про тих, хто вказав свою належність до інших політичних партій або відмовилися відповідати на запитання [13].

⁵ Із 11,2 % іспаномовних виборців (що становило 8,4 % від явки на вибори), на президентських виборах у 2012 р. 71 % підтримав кандидатуру Б. Обама [14].

⁶ За даними [16; 17].

Натомість кандидата від Республіканської партії Дж. МакКейна підтримували лише 4%, 31%, 35% відповідних етнічних груп [19]. Бачимо у 2012 році невелике зменшення підтримки демократів зі сторони афроамериканців, проте суттєву зміну у електоральних вподобаннях іспаномовного населення та вихідців із Азії на користь демократів.

У 2004 році рівень підтримки демократів був меншим. Дж. Керрі підтримували 88% (порівняно із 95% у 2008 р.) афроамериканців, 53% (порівняно із 67%) латиноамериканців та 56% (порівняно із 62%) вихідців із країн Азії. Натомість Дж. Буш отримав більшу підтримку, ніж його наступник від Республіканської партії, а саме: 11% темношкірого населення, 44% іспаномовних мешканців, 43% мешканців азійського походження [20]. До того, у 2000 році, Е. Горра підтримали 90% афроамериканців, 62% латиноамериканців, 55% азіатів, а Дж. Буша 9%, 35% і 41% представників відповідних етнічних меншин [21]. Для порівняння, у 1980 році Дж. Картер отримав 83% голосів афроамериканців, тоді як Р. Рейган 14%. При цьому 56% латиноамериканців підтримували демократів, а 37% вихідців з країн Азії підтримували республіканців [22]. В цілому, вищий рівень підтримки Демократичної партії представниками етнічних меншин, порівняно із рівнем підтримки кандидатів від Республіканської партії, зберігається.

Отже, враховуючи відмінності між різними етнічними спільнотами, в цілому, можемо стверджувати, що мовно-етнічна ідентичність, належність до конкретної етнічної групи, суттєво впливає на рівень володіння англійською мовою, працевлаштування та політичні преференції її представників, що відображено як у показниках рівня доходів, так і у показниках виборчої підтримки кандидатів основних політичних сил у США.

Список використаних джерел:

1. Language Use in the United States: 2011. American Community Survey Reports. / By Camille Ryan. – U.S. CENSUS BUREAU: U.S. Department of Commerce Economics and Statistics Administration census.gov, August 2013. – 16 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.census.gov/prod/2013pubs/acs-22.pdf>.
2. Asian American Pacific Islanders. What the Democratic Party Has Done For the AAPI Community. // Official Website Of the Democratic Party. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://s3.amazonaws.com/uploads.democrats.org/Persons/Featured_Media/CE_aapi.pdf.
3. Historical Roots of U.S. Language Policy // Language Loyalties. A Source Book of the Official English Controversies / Ed. by James Crawford. – Chicago: University of Chicago, 1992. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.languagepolicy.net/archives/LLPT1.htm#<1>>.
4. Language Use and English-Speaking Ability: 2000 / By Hyon B. Shin with Rosalind Bruno. – U.S. CENSUS BUREAU: U.S. Department of Commerce Economics and Statistics Administration, October 2003. – 11 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.census.gov/prod/2003pubs/c2kbr-29.pdf>.
5. Day J. Ch., Shin H. B. How Does Ability to Speak English Affect Earnings Presented at the Annual Meeting of the Population Association of America, Philadelphia, PA,